

Iz zgodovine podkovanja

Dokler so se konji gibali še divji in v zlati svobodi po gozdovih in pašnikih, so njihova kopita dovolj varovala mesnate dele nog, ki jih obdaja roženi plašč. Kolikor se je roževine kopit izrabilo, toliko je je sproti zraslo. Konjsko kopito rase od zgoraj, to je od kopitnega venca navzdol, vsak mesec pa zraste za 6 do 8 mm.

Ko so konje udomačili, so jih začeli uporabljati za vsakovrstno delo, za prevažanje in prenašanje tovarov in jahanje. V tem novem položaju so živali delale dalj časa, nego so počivale, a pogosto so delale izključno na trdih, kamenitih tleh. Posledica tega je bila, da normalna rast kopita ni mogla vedno nadomestiti porabljenega roževine. Še huje je bilo potem, ko so začeli konje uporabljati za vojne namene in za dolge pohode, ki so jim kopita tako izrabljali, da so se v masah obosili, a pogosto od počitka, ki so od tega nastajale, tudi poginili. To se je zgodilo n. pr. Aleksandru Velikemu na njegovem pohodu v Azijo. Prišel je trenutek, ko se je moral odločiti, ali naj se vrne nazaj, ali pa se bo odpravil na daljši pohod, ki ga je dal cesar Neron ob neki priliki izdelati srebrne sandale za 10.000 mul, a njegova žena Popea je zahtevala za svoje mule zlate sandale. Takšna obutev pa še vedno ni bila idealna, kajti na nogo je bila le lahko privezana in na dolgih potovanjih so jo konji precej lahko izgubili. Rimski pisec Vegetij nam opisuje v četrtem stoletju konjske sandale, ki so bile na kopita privezane za jermen. Navzlic tem sandalom so konji na daljših potovanjih radi šepali in treba jim je bilo dajati daljše odmore, da so jim kopita znova dorasla.

Končno pa so izumili podkve, ki so se na kopita pritrdjevala z žebelji. Kdaj se je to zgodilo in kje, danes ni več znano. Nekateri označujejo Rimljane kot izumitelje podkovanja, drugi Kelte, tretji spet Hume ali Špance. Prve podkve z žebelji so se pojavile vsekake med 4. in 6. stoletjem po našem štetju, a v 9. stoletju so bile po Evropi že splošno znane. Te najstarejše podkve so bile tenke in precej široke, zlasti proti notranjemu delu, pritrjevali pa so jih s četrtooglatimi žebelji s ploskimi glavami. Čim več izkušenj so imeli ljudje s podkvanji in čim bolj se se seznanjali s kopiti, njihovim načinom gibanja, izrabe itd., tem boljše in raznovrstnejše so postajale oblike podkev. Tudi sam način, kako se uporabljajo konji, zahteva posebnih oblik. Gorske, trde ceste, gladke mestne ali mehke in blatne zahtevajo vsaka svoj način podkovanja. Danes uporabljajo posebne podkve tudi za različna obolenja in poškodbe konjskih nog ter kopit. Podkovanje tedaj ni tako enostavno in lahka stvar, kakor si mislijo laiki, podkovači se morajo svojega posla izučiti v posebnih šolah pod vodstvom specialistov za konje in veterinarjev.

Zanimivosti iz našega ozračja

Od sonca, kakor vemo, ne prihajajo samo toplotni in svetlobni, temveč tudi električni žarki, ki prodirajo v naše ozračje ter morejo v njem v ugodnih okoliščinah povzročiti pojav, ki ga imenujemo tečajni sij. Ta pojav nastane tako, da se v visokem ozračju pričnejo svetiti zračni delci, ob katere se zedevali električni žarki iz sonca. Vendar pa ni potrebno, da bi se v dotiku sončnih električnih žarkov in ozračnih delcev porajal vedno polarni sij, saj si lahko mislimo, da prehajajo ti žarki v zemeljsko ozračje tudi v vseh drugih pasovih zemlje, kjer se polarni sij nikoli ne prikazuje. Od svetlobnih žarkov se ti žarki razlikujejo med drugim po tem, da so zdaj slabotnejši, zdaj močnejši in da se dotikajo večjih ali manjših predelov zemlje. Poslušajte magnetske motnje, ki jih tako pogosto opazujemo zlasti v časih, kadar se pojavljajo močni severni sij, nam kažejo, kako spremenljivi so ti žarki z ozirom na čas, kraj in silo. Pri proučevanju teh vprašanj so izkoristili radijsko prakso in teorijo. Najprej so opazili, da so neke motnje v radiu nedvomno v zvezi z električnimi pojavi na soncu. Kar se tiče magnetiskih motenj, so dognali, da imajo nanje velik vpliv sončne pege kot elektromagnetska polja s silnim električnim izžarevanjem. Zanimive ugotovitve so napravili tudi pri proučevanju vprašanja, kako je mogoče, da se radijski valovi, zlasti kratki, morejo širiti na

zemlji na tako velike razdalje in celo na drugo stran zemeljske oble. To so si razlagali s tem, da mora biti v ozračju v veliki višini plast s posebno močnim električnim nabojem, ki obdaja kot nekakšen »električni zastor« vso zemeljsko oblo. Znanost je dognala, da so spremembe v tej plasti vzrok stalnih radijskih motenj, po drugi strani pa da je ta plast važna za prenos radijskih valov, ker jih reflektira kakor navadno zrcalo svetlobne žarke. Prenos radijskih valov na velike in največje razdalje je mogoče samo tedaj, če se ti valovi pravilno odbijajo ob omenjeni plasti. Znanost je to teorijo hitro pograbilna in mnogo let je govorila o tako zvanem »Heavisidovi« plasti ali »jonosferi«. Po mnogih poskusih s kratkimi valovi je kazalo, da je ta plast v višini petdeset do sto kilometrov nad zemeljsko površino.

Pri raziskovanju njene višine uporabljajo po neki metodi kratkovalovno radijsko odajno postajo, ki sprejemajo njene znake z drugo, sprejemno in ne preveč oddaljeno postajo. Upoštevati je treba časovno razliko od neposrednega sprejema v ravni črti, ki spaja obe postaji, do sprejema po indirektni poti, ki je odvisen od odboja radijskih valov ob jonosferi. To časovno razliko ni bilo lahko fiksirati s potrebno točnostjo in po njej izračunati višino jonosfere. Ugotovili so pa, da je ta višina večja, nego so prvotno mislili, in da ne gre samo za eno plast, temveč najmanj za dve, ki sta v različnih višinah.

Za spodnjo plast, ki odbija zaradi svojege električnega naboja radijske valove, so izračunali višino 100 do 150 km, ta plast pa ima svojo vlogo za valove dnevnih prenosov. Zelo zanimivo je, da se ta plast, kakor so točno ugotovili, podnevi dviga in znižuje. To gre sporedno z dviganjem in padanjem sonca ter imajo tu sončni kratkovalovni žarki svoj vpliv. Njegovo izžarevanje je sposobno, da s svojo ogromno energijo drobi atome v zemeljskem ozračju ter ustvarja jone. To vrsto električnih nabojev nahajamo zlasti v zgornji plasti jonosfere v povprečni višini 200 do 300 km. Ta plast je manj spremenljiva in nam omogoča zato mirnejši sprejem radijskih valov ponoči. Po ugotovitvah prof. Zemnečka iz Monakova je v njej razmeroma malo jonov, temveč pa je elektronov, ki so v tej višini končali svoje potovanje s sonca. Dosedanji rezultati kažejo, da sonce ne povzroča samo motenj pri sprejemanju, temveč da tudi sodeluje pri nastajanju in obnavljanju jonosfere. Jasno pa je, da te raziskave še niso zaključene.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Žena in mož sta stala pred izložbo trgovca z umetninami.

»Poglej, Tone, kako srečana otroka!« je dejala žena in pokazala na neko sliko.

»To je šubičovo delo,« je odvrnil mož.

»In kako poceni! Komaj dvajset lir.«

»Je pač tisk,« je pojasnil mož.

»Ali ni slika?«

»Je slika, toda tisk. Original velja dvajset tisoč lir.«

»Kaj? Dvajset tisoč?«

»Najmanj dvajset tisoč.«

»In na originalu je videti točno isto?«

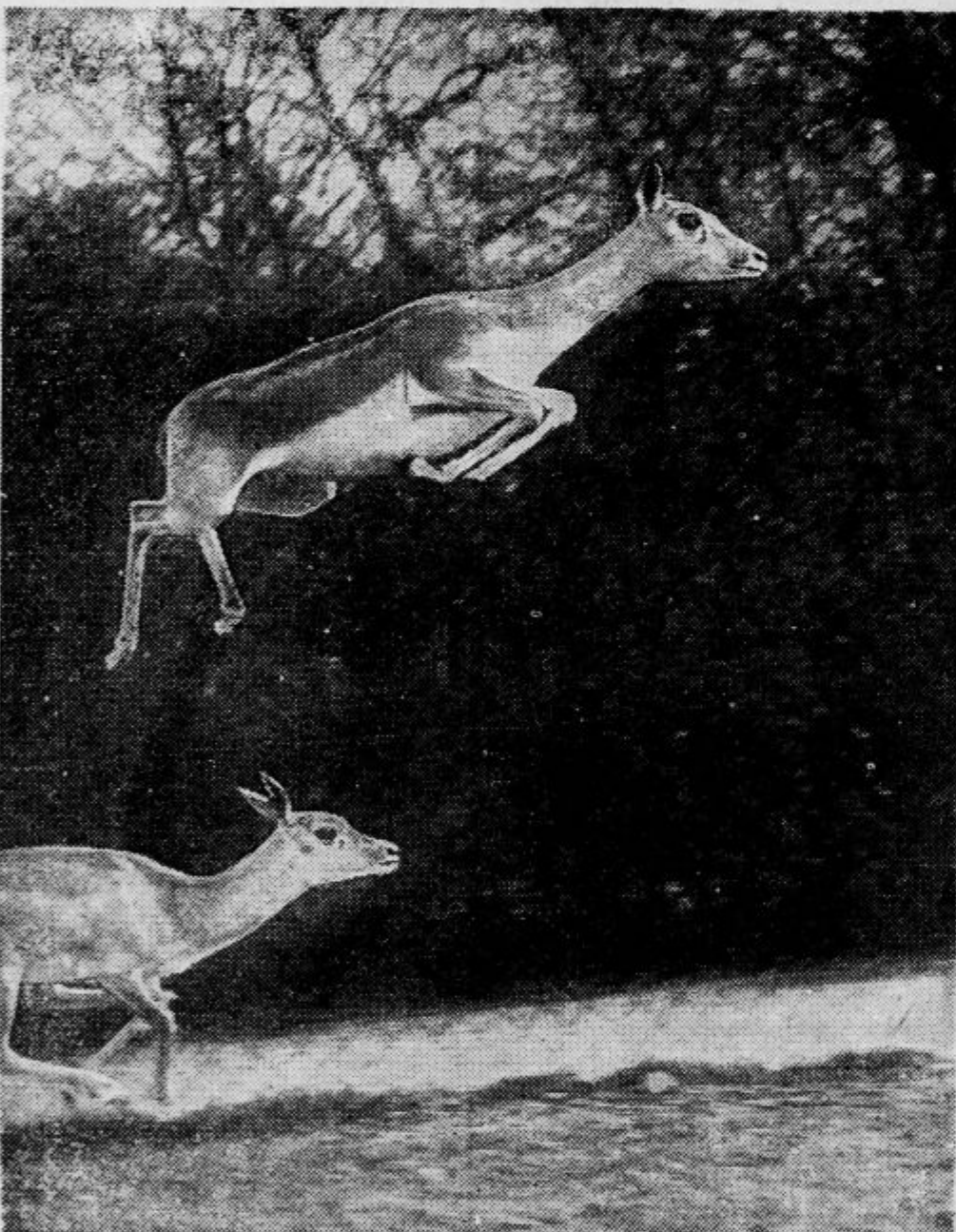
»Točno isto.«

Žena ni razumela več sveta.

Dejala je:

»To pa mora biti pravi bedak, ki si je kupil original, ko si je isto sliko lahko nabavil povsod za dvajset lir!«

Antilopi indiane — Indijske antilope

In un giardino zoologico — v nekem zoološkem vrtu

Kulturni pregled

Dr. Ivan Robida kot književnik

Docent dr. Ivan Robida, čigar smrt je užalostila številne njegove prijatelje in znanke, je zlasti za mlajših let pridno sukal pero. Že kot dijak se je bavil s poezijo; lirčna in epična pesem sta ostali tja do praga starosti dr. Robidova tiha ljubezen, nekaj dušek njegove na znotraj nemirne in razklane duše ter tisto duhovno področje, na katerem je iskal odlična po naporih polklicnega in znanstvenega dela.

Kot pesnik ni pokazal izrednih darov; v tem pogledu je bil najbližji svojemu stanovskemu tovarišu, tudi že pokojnemu dr. Dergancu. Dr. Robidovo umevanje poezije je bilo pozitivistično, kakor ves njegov pogled na svet; v svoji simpatiji do realistične, opisne, utilitarne, refleksivne poezije ni maral razumeti rahlejših izrazov pesniškega čustva in doživljanja ter modernejših oblik estetskega okusa. Pisec teh vrstic je ob neki priliki omenil v svojem članku čisto poezijo, Bremondovo la poésie pure. Ko sva se bila kmalu na to srečala, bi me bil segavi docent kmalu proglasil za svojega pacienta, češ, kakšen patološki nestvor je čista poezija ali absolutna muzika. Ta neprijetnost nasproti pojavom, ki niso šli v krog pozitivističnega mišljenja, ter nasproti vsej estetiki in psihologiji, ki se je izmikala materialističnemu nazoru stare šole, je bila značilna za pokojnika in je seveda ne omenjamo kot kritiko, marveč kot karakteristiko dr. Robidove samosvoje in strogo opredeljene osebnosti. Neusmiljeno je spravljal na svoj psihotrični Tajget vse domnevne izrodke napačnega mišljenja in pre-

nekateri slovenski pisec se je nevede znašel v njegovih zapisnikih med dokumenti skritih psihopatoloških nagibov. Ob neki priliki je dejal pisec teh vrstic: »Kdor je pri nas nadarjen, je udarjen.« In s tega vidika je zlasti v novjšem času presojal premmoge naše pojave. Kakor v psihiatriji in sploh v zdravniški vedi je tudi v literaturi ohranil nemajomno zvestobo pozitivistični šoli.

Največje pokojnikovo pesniško delo je l. 1924. izšla dramska pesnitev v petih slikah »Rože ob poti«. Ta, po osnovnem motivu (o lepi detomorki), za katero se je zaljubljen navelj) romantična pesnitev kaže vse značilnosti dr. Robidovega pesnikovanja. Že pred tem je pisal libreto »Jelenji klic«, a tudi »Rože ob poti« je namenil kot libreto skladateljem; sploh je nekaj časa mnogo sanjiral o tem, da bi slisal svojo pesniško besedo z odra, če ne že v glasbeni obdelavi, pa vsaj kot dramo. Dejstvo, da ta njegova knjižica ni bila sprejeta tako, kakor je pričakoval, ga je navdalo z gornjimi čustvi, ki jih je skušal v družbi prikriti z ironijo in s satiričnimi zabadjivkami. V zvezi s tem je nastal proces s tedanjim vodilnim kritikom mlade generacije in njegov izid je dal dr. Robidu nov povol, da se je s trpkostjo spominjal literature, čeprav je na tihem ljubil in čislal. Mnoge njegove pesmi so raztresene po raznih naših leposlovnih obzornikih od »Ljublj. Zvonca« do »Doma in sveta«.

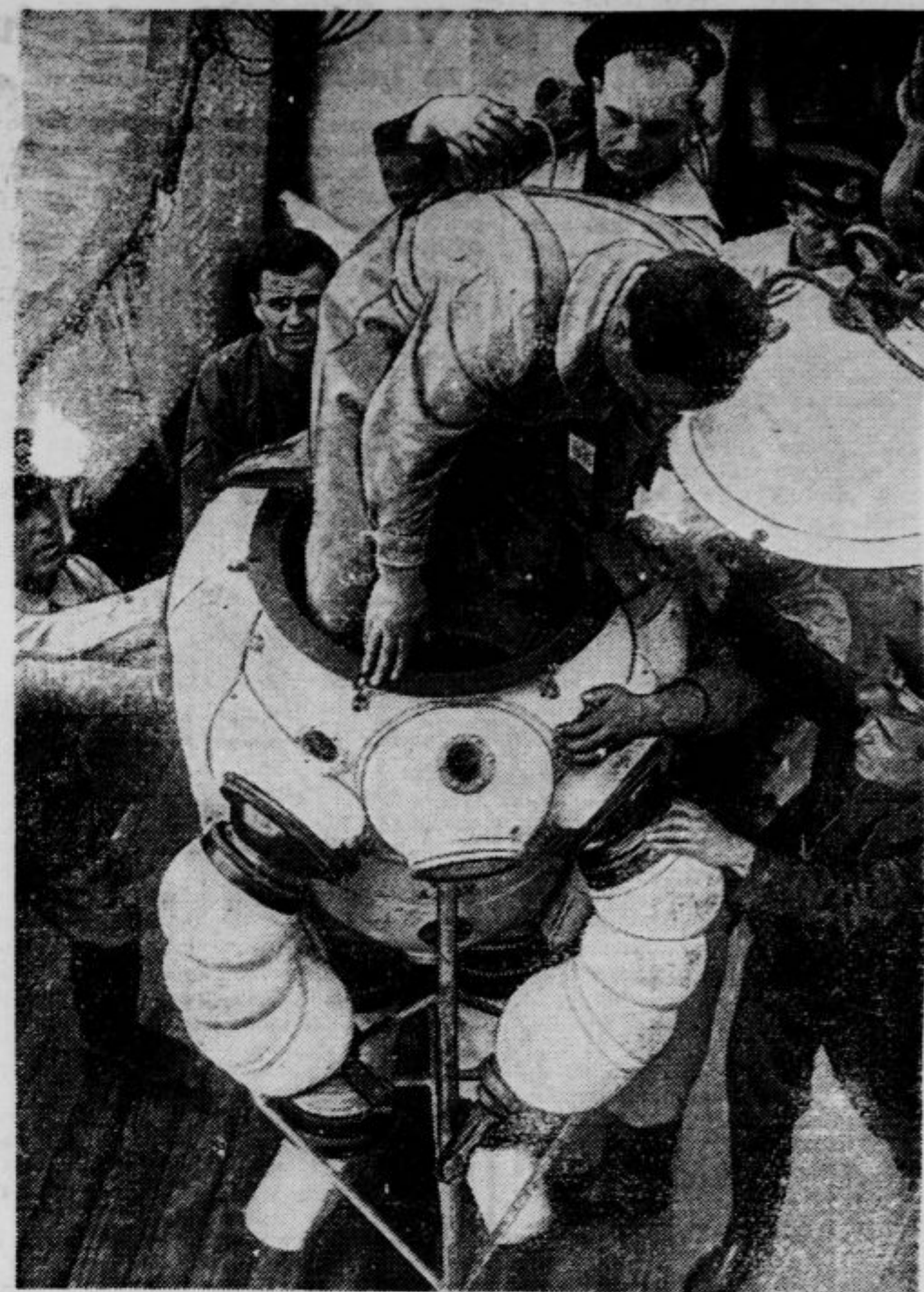
Dr. Ivan Robida se je nekaj časa udeleževal zlasti v »Ljubljanskem Zvonu« kot književni kritik. V izdaji Cankarjevih Zbra-

nih spisov se večkrat omenjajo njegove kritike Cankarja. V svojih pogledih na pesniške stvaritve se seveda ni izneveril pozitivizmu in je zaradi zahteve po resničnosti, utilitarosti in idejni vsebini dostikrat prezrl avtonomno, posebej še oblikovno življenje estetskih stvaritev in njihove posebne norme. Njegova kritika je ostala zgolj dokument o razvoju naše literarne kulture.

Nadalje področje dr. Robidovega udeleževanja s peresom je bila strokovna publicistika. Tu se je uveljavil predvsem s svojim največjim spisom iz psihiatrije, leta 1920. izšlo knjigo »Psihične motnje na alkoholni podlagi«. Spis ni samo plod obsežnega poznavanja strokovne literature, marveč so v njem tudi izsledki samostojnega proučevanja v pisčevi dolgoletni praktični nevro- in psihopatologiji. To delo, prav kakor sestavki, ki jih je objavil v strokovnih časopisih, delno tudi tujezščinih, in prav kakor vse njegove ekspertize kažejo pisca za literarno kulturo, ki mu je jezik instrument, ne pa samo navadno izraževalno sredstvo. Poznal je lepoto stila in stremel po pravilnosti in čistosti besedja in izrazja; mnogo so ga zanimala vprašanja zbiravniške terminologije in še nedavno, preden se je bil vlegel v posteljo, ki mu je postala smrtna, se je pogovarjal s piscem teh vrstic o dr. Čermičevem »Kliničnem besednjaku«.

Malo znana in premalo priznana je tista plat dr. Robidovega književnega dela, v kateri je uveljavljal svoje obsežno in trdno prirodoslovno znanje in svoj stil za popularizacijo prirodnih ved. Nekateri njegovi članki o ribah in razni drugi sestavki te vrste pričajo, da je bil dr. Robida poleg pokojnega dr. Grošlja eden najboljših nadaljevalcev Frana Erjavca. Njegovi sestavki so tudi v knjigi »V prirodi«, ki jo je med svojimi prvimi publikacijami izdala Vodni-

Un'invenzione italiana — Italijanski izum

Palombaro con uno scafandro di tipo nuovo che gli permette di raggiungere maggiori profondità marine — Potapljač z novim tipom potapljaške opreme, ki mu dovoljuje doseči večje morske globine

Zobje kot čutila

Po ugotovitvah wüzburgskih raziskovalcev Müncha in Schrieverja so zobje slaba čutila. Mrtvi zobje imajo skoraj isto občutljivost kakor živi. Čutnice, ki sprejemajo pri zobeh pritisk, ležijo v zobnem mesu in tako zvanem interdentnem nastavku. Isto velja za naprave, ki sprejemajo občutek hladnoće. V splošnem pa imajo zobje eno samo vrsto občutkov, in sicer občutek bolečine, čeprav pogostoma le v obliki »globoke, tihe bolečine«. Kar se tega tiče, so tedaj dosti enostavnejši nego koža. Občutka za toploto zobje nimajo in to velja tudi za zobno meso.

Številke o Ukrajini

Naslednje številke nam nazorno pričajo o strašni gospodarski izgubi, ki jo pomeni poraz »sovjetske« armade na ukrajinskem odseku vzhodne fronte.

Vsa ukrajinska zemlja obsega 61 milijonov ha polja, takozvana ukrajinska sovjetska republika pa je obsegala dobro polovico tega ozemlja (24 milijonov). Po podatkih iz leta 1938 — povzemamo jih po članku »Dežela pod knuto« izpod peresa Heinza Lamsfussa v nedeljski številki Kärntner Grenzrufer — je bilo 9.16 milijonov ha tega ogromnega prostora posejanih s pšenico, 4.69 milijonov ha z ržjo, 3.96 milijonov ha z ječmenom, in 2.65 milijonov ha z ovsom, 0.92 milijona ha s sladkorno peso in 0.22 milijona ha z bombažem. Te površine pa se bodo z izboljšanjem kmetijstva dale še v večji meri izkoristiti, prav tako pa jih bo mogoče razširiti s pritegnitvijo novega prostora poljedelstva.

Prav tako ogromne možnosti pa se odpirajo izkoriščanju rudnega bogastva dežele. Ležišča železne rude v revirjih okrog Krivega Roga in Kerča se računajo na okrog 4200 milijonov ton. Medtem ko je proizvodnja železne rude v teh dveh revirjih znašala leta 1913. le 7 milijonov ton, se je do leta 1935. dvignila na 17 milijonov. Ležišča premoga v Doneckem bazenu pa se računajo na 72 milijard ton.

Izredni Petrov blagor

Dva portugalska ribiška broda sta pred nekoliko dnevi z eno samo mrežo ujela 225.000 sardel. V zgodovini portugalskega ribištva ne pomni tako bogatega lova.

3 milijone ponarejenih živilskih nakaznic

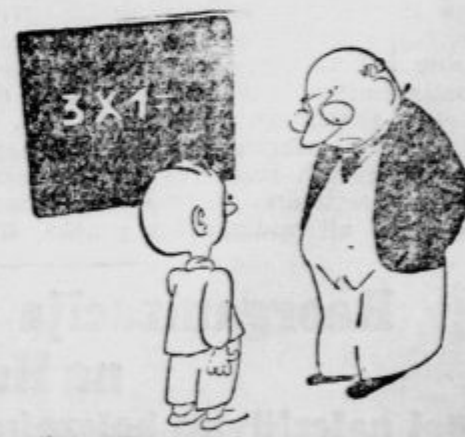
Omejitev v prodaji živil so bile po vsej Franciji vzrok, da se je kakor poroča »La Stampa«, osnovala cela industrija za izdelavo ponarejenih živilskih nakaznic vseh vrst. Po sodbi nekaterih listov kroji danes na francoskem ozemlju trije milijoni takšnih nakaznic in povzročajo znatne motnje v razdeljevanju najvažnejših živil. Poročajo, da bodo oblasti iz tega razloga s prvim prihodnjega meseca zamejale sedanje živilske nakaznice z novimi, ki jih bo težje ponarediti.

A NEKDOTA

Francoski minister Guizot je bil v nemirnih časih restavracije v Franciji zdaj brez portfelja, zdaj so spet prihajali k njemu, da bi sprejel kakšno mesto v novi vladi, iz katere je pa potem kmalu letel. Ko so prišli nekoč spet k njemu z nujno prošnjo, naj ne odreče svojega sodelovanja, je dejal:

»Sem kakor drevo. Ko prihaja nevihta, se zatekate pod mano.«

VSAK DAN ENA

»Pripoveduj kaj o Kleopatril«
»Ne morem — filma tukaj še niso predvajali!«

kova družba. Popularizacija prirodnih ved je bila temu vnetemu pozitivistu mnogo pri srcu in morda so krive same nekatere vseučne okoliščine, da ni v tej smeri bolj uveljavil svojih izrednih sposobnosti.

Vsekako ostane spomin dr. Iv. Robida svetel in čist tudi na področju slovenske književne besede!

Fran Tratnik v rimskem listu

Odlično urejani tednik za literaturo in umetnost »Meridiano di Roma« je objavil v številki z dne 12. oktobra članek z naslovom: »Pittori sloveni: Fran Tratnik«. Prispevek je iz peresa prof. Umberta Urbanija in je izšel v številki, ki prinaša tudi pregled skladateljske delavnosti Antonina Dvojčka (ob stoletnici) in študijo o bolgarskem pesniku Todoru Trajanovu. Članek o uglednem slovenskem slikarju, ki je že mnogokrat vzbudil pozornost v inozemskem tisku, se bo najbrž še zaključil v prihodnji številki; nedvomno bo pripomogel k temu, da bo tudi umetniška Italija spoznala osebnost in delo enega najoriginalnejših in najzanimivejših slovenskih slikarjev.

Članek prof. U. Urbanija, opremljen z reprodukcijo Tratnikove slike »Michelangelo«, se začneja z daljšim uvodom, v katerem prikazuje prizadevanja popularizator slovenske kulture v Italiji, kritik in prevajalec, razvoj slovenske kulture in posebej se upodablja o osebnosti od reformacije do naših dni. Pri tem poudarja zlasti stične točke z Italijo in vpliv njene umetnosti na slovenski umetniški razvoj. Pisec navaja iz Mesemelove knjige o bratih šubi-

cih odstavek Wolfovega pisma Hlna'su in Janezu Šubiču ter prehaja k pojavu slovenskega impresionizma, omenjajoč podmeno, da bi slovenski impresionisti bližji Segantiniu kakor svojim nemškimi in francoskim bivšim učiteljem. »Tuja jim je prav tako francoska lahkonost kakor nemški verizem; Slovenci se ne zadovoljujejo s čutnimi vtisi, marveč nagnosko prodirajo k samemu bistvu stvari.« Omenjajoč naše vodilne impresioniste, prehaja prof. Urbanij k slikarju Franu Tratniku kot priznanemu mojstru slovenskih ekspresionistov. Sodelavec rimskega lista opisuje srečanje s Tratnikom in njegovo skromnost; na željo, da bi povedal kaj o sebi, odgovarja, da je vse, kar je imel povedati, zapisal v svojih aforizmih o umetnosti in o umetnikih. V nadaljnjem navaja prof. Urbanij odlomke iz pisma, ki ga je pisal Tratnik l. 1922. iz Firenze prijatelju Janku Kraju in v katerem izraža svoje doživljanje tega središča italijanske umetnosti. »Koliko vtisov mi nudi mesto, po katerem hodim!... To mesto je polno življenja, ki nikdar ne zamre; tu se človek čuti blizu Danteju, Giottu, Michelanguelu, Leonardu...«

Nadalje navaja prof. Urbanij podatke o Tratnikovem življenju in delu, o njegovem študiju v velikih srednjeevropskih središčih (Praga, Dunaj, Monakovo), o prvih razstavah ter o sodelovanju v raznih revijah, kjer so izhajale njegove slike, vzbujajoče pozornost zaradi originalnosti motivov in umetnikove individualnosti. Tu so izšle tudi laskave sodbe o njegovem delu iz peresa priznanih umetnostnih kritikov in zgodovinarjev dr. Izidora Cankarja in dr. Frana Sleteta. »Pisec omenja nadalje članek, ki ga je o Tratniku objavil v »Našem rodu« nestor slovenskih slikarjev Rihard Jakopič.

SPORT

Spet obujamo spomine...

Kako se nam je v sportu godilo pred 20 leti — v juniju in juliju 1921?

Dne 1. septembra t. l. smo v eni ponedeljskih izdaj našega lista objavili daljši članek, v katerem smo nazivali — recimo kar odkrito zaradi tega, da smo nekako zamislili neizbežno vrzel v pravem ritmu sportnega življenja sedaj — nekaj spominov na sezono iz leta 1921, ki je zdaj nametno 20 let za nami in nudi že samo zaradi tega marsikaj zanimivega za vsakogar, ki ga zanima sport in njegov razvoj od prvih početkov do danes. Že pred 20 leti smo imeli s tem vprašanjem mnogo težav in skrbi in tudi danes se niso odstranile vse zapreke, zaradi katerih se naši sportniki še ne morejo razvijati in izpopolnjevati, kakor jim je bilo dano in jim bo spet — tako upamo vsaj — ko bodo padle vse ovire, ki jih danes drže uklenjene v tako tesnem krogu.

V enem članku smo poživili spomine na glavne sportne dogodke iz prvih dveh spomladanskih mesecev, danes pa nadaljujemo to zbirko z nekaterimi dodatki iz mesecev junija in julija leta 1921. Tamkaj čitamo med drugim:

In ko smo konec maja 1921 otvorili ono novo igrišče na Tyrševi cesti — kjer se dandanes uživamo vso žalost in veselje nad našim nogometom — se je v Ljubljani še bolj razmahnila ta borbeno sportna panoga. Nedejlo za nedejlo so se tresle mreže, od vseh koncev smo dobivali nove goste in prijatelje, toda glavno prizorišče vseh važnejših dogodkov na zelenem polju je bilo še zmerom na starih tleh SK Ilirije — nasproti gorenskega kolodvora. Nad dim smo se jezili, ki je pošiljala pivovarna včas tudi ob nedejlah tja nad travnik, sicer pa je bilo vse naokrog še prav tako kakor takrat, ko je bila Šiška z Ljubljano vred ena sama dolga vas.

Po hudem porazu, ki so ga ljubljanski izbranci v nogometu vtkinili za klubov — ne prvič niti zadnjič — v Zagrebu — to pot je bilo kar 8:0 — je med prijatelji tega preklicanega usnja završalo vnovič, ko se je izvedelo, da pride v Ljubljano — čisto živa reprezentanca francoske nogometne federacije. Moštvo je spremljal takratni predsednik Fife Rimet in sploh onih svečanosti pred tekmo in po njej ni hotelo biti ne konca ne kraja. Na tekmi je bilo — recij in piši in ne pozabi — okrog 4000 gledalcev. L. 1921. na nogometni tekmi v Ljubljani! Rezultat sam — 5:0 za goste — je bil malo laskav tudi za takratno stopnjo slovenskega nogometa, toda kljub temu je bila publika — tako ugovarja kritik — z našimi »povprečno zadovoljna, predvsem menda zato, ker od njih ni kaj posebnega pričakovala.« Danes seveda nismo več tako popustljivi!

V juniju onega leta smo imeli v Ljubljani prav posebno prireditev, ki je ostala precej osamljena in je žal pozneje ni uspelo ponoviti nikomur več. Takrat pa je društvo telovadnih učiteljev organiziralo javno telovadbo srednješolske in meščanske šolske mladine, na kateri je pod

vodstvom posameznih učiteljev nastopilo okrog 1800 učencev in učenk v raznih prostih vajah in tudi v orodni telovadbi. Med tisoč gledalcev je bil takrat marsikdo prvič na sportni odn. telovadni prireditvi in spet je bil storjen krepak korak za propagando sportne in telesnovzgojne misli.

Vzledno delavni pa so bili oni čas naši kolesarji, ki so jih takrat vodili gg. Jaklič, Gorec in Gorjanc — razen tistih drugih. Vsako nedejlo so bili na cesti; zdaj na Jesenicah, kjer so obenem položili temelje za prvo kolesarsko organizacijo, zdaj na Vranskem, kjer jim je na primer — kakor čitamo — nagajalo vreme v obliki »močnega protivetra in neprestanega divjanja prahu«, zdaj v Mariboru (kar 135 km daleč), kamor je startalo skoraj 50 dirkačev, pa spet v Novem mestu, kjer so se sestali po zvezdni vožnji z brati Hrvatini in dali pobudo za ustanovitev novega kluba v dolenski metropoli itd. To je bilo življenje, bo dejal nestor Jaka, če ga vprašate danes za katero koli onih dirk!

O atletih v poletnih dveh mesecih ni nobenih razveseljivih beležb. Nekaj so jih izpodbujali iz Sportne zveze za razne važnejše nastope v jeseni, sicer pa so bili še v skromni manjšini in so se še borili z začetnimi težavami, ker so bili naši prvi atleti skoraj vsi tudi nogometaši; obenem, pa so imeli že tam polne roke dela. Sredi junija so bile v Pragi Masarykovke igre, kjer se je plasiralo nekaj Hrvatov in Srbov, tako Lukač iz Sarajeva s 629 v daljini, Gaspar in Lendić s 43.57 odn. 42.15 v kopju, Poluga in Gaspar z 15.58 odn. 28.86 v klaviru in Janovič z 12.49 v krogli.

Prve dni julija se je Ilirija lotila izvedbe atletskega mitinga, prvega v sezoni. Nastopilo je — čujte in strmite — 68 tekmovalcev in 8 tekmovalk. Izide je treba motriti — tako ugovarja takratni poročevalec — kot uspehe nogometašev, ki goje atletiko kot dopolnilni sport... Tako smo začeli in upali pač, da bo polagoma tudi atletika dobila svoje mesto med sportnimi panogami pri nas. Kakor vemo zdaj, je cilj doseglj, da celo daleč, daleč se je odmaknila od nogometa.

Zaradi zanimivosti objavljamo nekaj takratnih rezultatov, ki so bili zadostni za zmago kakor n. pr. na 100 m: 12 (Perpar), v daljino 5.22 (Pretnar), v krogli 9.12 (isti), na 1500 m: 5.11.8 (Vidmajer), v višino: 1.49 (Beneš), na 400 m: 60 sek (Vidmajer), v disko: 27.22 (Bašin), v stafeti 4 X 100 m: 51 sek. (Ilirija). Težak je vsak začetek, dolga je pot do uspehov, takole je treba pomisliti včasih, kadar človek obiskuje današnje sportne prireditve, katerih prvi početki segajo komaj za 20 let nazaj. Nekaj te poti imamo že za seboj, ne moremo pa se postavljati ob stran narodom, ki imajo vse drugačne tradicije.

To bodi spet nekaj odlomkov iz zgodovine slovenskega sporta na straneh iz l. 1921., saj so pri vsej skromnosti v teh burh časih vendarle razveseljivi. L. S.

Še nekaj nedeljskih dogodkov

V nemškem nogometu so imeli zadnjo nedejlo dve odlični srečanja v tekmovalstvu za Tschammerjev pokal. Dresdner SC, ki brani to lovoriko, je na Dunaju porazil Admoro s 4 : 2 (3 : 1), v Gelsenkirchenu pa je enajstorica Schalke 04 visoko odpravila drugega semifinalista, moštvo Holstein-Kiela s 6 : 0. Finalna tekma bo torej med Dresdner SC in Schalke 04, in sicer na dan 2. novembra v olimpijskem stadionu v Berlinu.

Nemški rokometarji so imeli minulo nedejlo prvi nastop v inozemstvu, in sicer so nastopili proti Madžarom v Budimpešti. Domačini so ta dvoboj dobili z 11 : 8. Poročila pravijo, da je sodnik močno oškodoval goste. Na tekmi je bilo okrog 3000 gledalcev, med njimi tudi nekatere politične osebnosti.

Mednarodna nogometna tekma preteklo nedejle je bila edina v Bukarešti, in sicer med reprezentancama Rumunije in Slovaške. Rumuni so zmagali s 3 : 2 (2 : 1) precej tesno. Slovaki so tako v 14 dnevih izgubili že drugo mednarodno srečanje, saj so nedavno zaigrali že dvoboj v Zagrebu z 2 : 5.

Zadnji dan teniskega dvoboja med Nemčijo in Hrvaško za donavski pokal je Hrvatoma prinesel obe točki, ki pa nista bili več pomembni za končno zmago na turnirju, ker so Nemci že po prvih dveh dnevih vodili s 3 : 0. V nedejlo je torej najprej Mitit po dramatični borbi, ki je trajala nič manj kakor tri ure in pol, premagal Koča v petih setih, in sicer 3 : 6, 6 : 4, 4 : 6, 11 : 9, 6 : 4. Zadnje igre med Henkelom in Pun-

Iz Spodnje Štajerske

Regulacijska dela pri Slovenski Bistrici. Za izkušitev močvirnatnega ozemlja pri Slovenski Bistrici je državna delovna služba najela 700 delavcev. Razen tega pride v Slovensko Bistrico od 50 do 60 ženskih delovnih moči, ki bodo zaposlene v raznih panogah.

Slovenska Bistrica dobi novo športno igrišče. V načrtu je gradnja modernega športnega igrišča v Slovenski Bistrici. Zupan Arzenšek pripravlja velike športne tekme.

Smrtna kosa. V mariborski bolnici je umrl gluhonemi Ivan Pinteršič iz št. Ilja. Živinski sejmi v celjskem okrožju. Prehranjevalni urad političnega komisarija za celjsko okrožje je objavil poseben razglas na župane krajevne kmečke vodje, mesarje in prodajalce živine o ureditvi živinskih sejmov v okrožju. V Celju bo sejem vsako sredo (prvi je bil že preteklo sredo), in Ljubnem prvi ponedeljek v januarju, marcu, avgustu in novembru, v Šoštanju prvi torek v januarju, aprilu, juniju in novembru, v Braslovcah drugi ponedeljek v januarju, marcu, avgustu, oktobru in novembru, v Novi cerkvi drugi torek v januarju, marcu in septembru, v Slivnici prvo soboto v januarju, marcu, juniju, septembru in novembru in v Kostivnici drugi četrtek v januarju, marcu, juniju, avgustu, oktobru in novembru.

delice, in ga odnesel na drugo, prazno mizo, nekaj korakov v stran, kjer so dajale pisane svetilke več svetlobe. Obrnil sem se in pogledal Noro. V hotelu se je bila zaradi te slikanice močno razburila, zdaj pa je ravnodušno opazovala gibe kneza Tunga. Njegova postava pri luči svetilke je tvorila sliko, ki jo je bilo zanimivo videti. Rumeni sij sveč je poudarjal spreminjasti vzorec njegove črne halje. Vse zaverovan se je sklonil nad mizo; kot poznavalec je ogledoval umetnino, kakor se spodobijo mandžurskemu plemiču, čigar rodbina je skozi mnogo pokolenj podpirala umetnost. Njegovi prsti so nežno razvezovali trak, ki je držal zvitek, in vsa njegova pozornost je bila uprta v svilo in papir.

»Brokatna prevleka je dobra,« je rekel, nato pa spretno začel odvijati slikanico. Pristopil sem in mu pogledal preko slokih ramen.

V načinu, kako so izdelane te zvite slikanice, je nekaj teatralnega — nekaj, kar nas spominja presledkov med gledališkimi predstavami, preden se zastor dvigne in odkrije prizorišče. Prvi del, ki ga odvijem, je za las podoben zastoru iz belega papirja. Knez Tung je spretno obračal zvitek v rokah. Nazadnje se je pokazal prvi prizor. Ko sem ga tam mah znova gledal, so se mi zdele barve in tehnika še dragocenejše kakor prvič. Začetek je tvorila kitajska gorska panorama in njeni otenki bi se bili zdeli vsakomur neverjetni, kdor ne bi bil videl fantastičnih oblik gorá pod čistim in hkratu mrkim kitajskim nebom. Zame, ki sem poznal kitajsko pokrajino z njenimi zelenimi, temnorjavimi in safirnimi toni, pa niso bili pretirani — narobe, bili

l'aperitivo di gusto moderno.

Si prende con se.

aperitiv modernega okusa.

Pije se s sodavico.

Mali oglasi

Službo dobi

Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Hišnika brez otrok sprejemam za vilo na Miru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17476-1

Služkinjo vajeno vseh hišnih del, za takoj iščem. Plača dobra. Gasilska c. 15-1, Grčar. 17463-1

Brivskega pomočnika iščem. Nastop takoj, plača po dogovoru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17463-1

Službe išče Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Gospodična 25 let, vsestransko inteligentna, tudi šivilja, prosi kogar koli zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nužna pomoč«. 17479-2

Prodaj Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Srebrna lisica popolnoma nova, naprodaj pod ugodnimi pogoji. Vprašati: modistka A. Leška, Vošnjakova ulica 18, sproti gostilne Novi svet. 17451-6

Chianti vino prvostopenjsko, rdeče in belo, oddaja po ugodni ceni Niklsbacher, Tyrševa 36. 17464-6

Železno peč zelo dobro, za večji prostor, prodaj. Vprašati: Malgajeva 12, upravitelj. 17469-6

Otroške vozičke stare, športne, že od l. 80. — naprej, prodaj Trgovina »OGLED«, Mestni trg 3. 17455-6

Moški plašč temnoderen, poceni prodaj. Antolin, Sv. Petra cesta 49. 17459-13

Kapital Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Posojilo 25.000 lir na prvo mesto knjižbe, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »25.000 lir«. 17461-16

Posojilo 130.000 lir na hipoteko na l. mesto nove dvonadstropne hiše v Ljubljani, v vrednosti 500 tisoč lir, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Po dogovor«. 17470-16

Dotrpel je po daljši težki bolezni, previden s tolažili sv. vere, naš ljubljani soprog, oče, brat, svak in stric, gospod

Bedenk Rudolf vlakovodja drž. žel. v pok.

Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek, dne 16. oktobra t. l. ob 4. uri popoldne z žal — kapele sv. Jakoba — k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 14. oktobra 1941.

Zalužilo: MARIJA, soproga; RUDOLF, MIRA, FRANI, VANDA, otroci in sorodstvo

so značilni za nekakšen nežen, popoln impresionizem, ki mu vsa stoletja ne morejo zvzeti veljave. Kakor sem prej rekel, razumem o slikarji dovolj, da sem vedel: ta zvitek je bil umetnina prvega reda. Vendar nisem bil pripravljen na reakcijo, ki jo je pogled na slikanico zbudil pri knezu Tungu.

Ob pojavljanju prvih centimetrov slikanice sem videl, kako so se okrogla ramena kneza Tunga združila. Njegovi prsti so izpustili zvitek, ki se je z naglim šumom zaprl. Vzravnaval se je in se tako neznadno obrnil k meni, da sem že po tem gibu spoznal, kolikanj je razburjen.

»Kaj pa je?« sem vprašal, a knez je bil v tem deloma že obrzdal svoje začudenje.

»To je izvrstna slikarja,« mi je rekel z glasom, v katerem sem opazil nov, čuden poudarek. »Poznavalec, kakršne ste vi, ni treba praviti, da spada v eno izmed najboljših dob kitajske umetnosti. To slikanico poznam od prej. Dvakrat sem jo že občudoval v svojem življenju. Vem, da je delo cesarja Sunga in da spada v vrsto osmih slikanic... čeprav je bila že pred davnim časom ločena od ostalih sedmih. Tri sto let je ležal ta zvitek med zakladi samostana Nebeške dobrohotnosti v dolini Vu Tai. Ste vprašali gospodično po kakih tozadevnih podrobnostih? V vsej stvari je nekaj sumljivega, da veste.«

Knez Tung je vzel pahljačo, ki jo je bil položil na mizo, in jo odprl. Slutil sem, da hoče s tem pridobiti nekaj sekund za premislek in pomirjenje. Ko je spet izpregovoril, sem videl, da je bila moja domneva pravilna.

Stanovanja

Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Enosob. stanovanje s plinom, v centru ali severnem delu mesta, iščem za 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlad par«. 17437-21a

Samostojna gospa išče dvosobno ali manjše komfortno stanovanje za takoj ali pa za pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mira«. 17467-21a

Sob. odda Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Oporemljeno sobo oddam boljšima gospodom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17457-23

Oporemljeno sobo oddam ves dan odsotni osebi. Ogled od 10. do 15. ure. Bezrukov, Mestni trg 17-III. 17458-23

Sobe išče Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Novoporočena išče dvosobno sobo s soprogo kopalnice. Event. tudi s kuhinjo. Rabim takoj ali 15. novembra. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobri in točni plačniki«. 17453-23a

Oporemljeno sobo s soprogo kuhinje, išče zakonski par za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točni plačniki«. 17475-23a

Oporemljeno sobico išče gđ. za takoj proti takojšnjemu plačilu. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17472-23a

INERIRAJ V „JUTRU“!

Lokali

Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Lokal oddam v Prešernovi ulici, Poizve za dnevno od 1. do 2. ure: Vidovdanska 3. 17443-19

Posest Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Nadstropno hišo s sončno lego, v okolici Jegličeve, Fugnerjeve, Friškovec ali druge, tudi poslovno hišo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prijeten dom 99«. 17465-20

Glasbila Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Klavirsko harmoniko izelzen Bečinskih in otroški voziček kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačame«. 17477-26

PIANTE da frutto, da giardino, da bosco. Catalogo gratis.

SBI-DITA RAFFAELLO FEDI PISTOIA

SADIKE za sadovnjake za vrtove za gozdove Brezplačni katalog

RAPPRESENTANTE ZASTOPNIKA

esperto, attivo, introdotto, cercasi da importante fabbrica apparecchi radiologici - elettromedicali - dentali. - Scrivere a

SANTAS — Milano (Crescenzago) Via Fabbri 27

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

INERIRAJ V „JUTRU“!

Sadje

Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Jabolka po L. 150 in 2. — liri kg dobite vsako množino in javnih skladiščih Balkan, Tyrševa 33. Naročena jabolka v trgovini Lavrič, Toplice, dobite v skladišču. — Lavrič & Strumbej. 17474-34

Informacije Heseda l. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo l. 2.

Ali bo srečna zakonska, družbena ali poslovna zveza, zanesljivo razodene horoskopov zavednih oseb. Pojasnila in posveti brezplačno. »FATA« astrološka posvetovalnica, Ljubljana, palača Grafike, poleg hotela Metropol.

Psihografolog Globočnik Feliks, Ljubljana, Sv. Petra cesta (Hotel »Lloyd«), sprejema stranke dnevno od 10. do 12. in od 13. do 19. ure. Svetuje v vseh življenjskih vprašanjih. Strogo znanstveno delo, diskrecija zanjama. 17480-31

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

PREMOK DRVA — nudi

I. Pogačnik BOHORICEVA 6 Telefon 20-59 Postrežba brezhibna

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA

Klišeje ENOIN VEŠEAPVNE JUGOGRAFIKA